

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2109 9

ՔԱՂԱՌՈՒՍԳԼԵՎԱՐ

ԷԿ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԹՅՈՒՆ

№ 4

1920 թ. ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29 1929 թ.

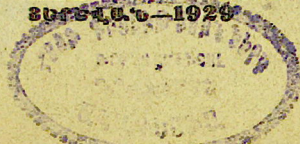
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
5 ՏԱՐՈՒՄ

A I / 8806

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅՈՐԵՎԱՆ—1929

Հրատ. № 1143

ՊԵՏՏՐԱՏԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐԱՆ ՑԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Գրատեղի. № 2960(բ) Գատի. № 1263 Տիբ. 15000

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀԻՆԳ ՏՍՐՈՒՄ

ՊԼԱՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

15786
A 8806
Միայն Մեծ Հոկտեմբերյան հեղափո-
խությունից հետո ստեղծվեց հնարավորու-
թյուն կազմակերպելու սոցիալիստական
հասարակության միասնական տնտեսու-
թյուն: Յեթն մասնավոր ձեռնարկատերերը,
կապիտալիստական պետության իրավա-
կարգում, ձգտելով անձնական հարստաց-
ման և շուկաների ընդգրկման, իրենց ան-
իշխանական դարձացման մեջ ղեկավար-
վում էին մրցակցության սկզբունքներով
և կլանում թույլ տնտեսությունները, — զը-
րան հակառակ, կառուցվող սոցիալիզմի
յերկրները՝ ԽՍՀՄ-ը՝ առաջադրում են
ամբողջական ժողովրդական տնտեսության
միասնական պլանավորման սկզբունքը:

Յեւնելով այն անվիճելի դրուժյունից,
վոր միայն ամենաբարձր տեխնիկական նը-

վաճուճներն արդյունաբերության մեջ կարող են հիմնական քաղա ծառայել սոցիալիզմ կառուցելու հնարավորություններին, պրոլետարիատն իրեն նպատակ է դնում հասնել կապիտալիստական տեխնիկային և տնգամ գերազանցել այն, և ահա այս հիմքի վրա յե, վոր նա կառուցում է սոցիալիստական վերակառուցման մեծ աշխատանքների հնգամյա պլանը, դարձնելով այդպիսով ընթացիկ հնգամյակը կառուցվելիք սոցիալիզմի անհրաժեշտ պատվանդան:

ՀՆԳԱՄԵՆ ՊԼԱՆԸ ՕՅՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հնգամյակը հանդիսանում է ԽՍՀՄ ամբողջական ժողովրդական տնտեսության միաձույլ պլանը:

Ինչո՞վ է, ուրի՞մ, քնորոշ կերպով տարբերվում արդյունաբերության զարգացումը մեզանում, Խորհուրդների յերկրում, և կապիտալիստական իրավահարգում, հատկապես ցարական նախկին Ռուսաստանում:

Դիմելով մոտակա անցյալին, մենք տեսնում ենք, վոր նախկին Ռուսաստան

նում գործարանների և ֆաբրիկաների հոծ մեծամասնութիւնը կենտրոնացած եր միւսին յերկրի կենտրոնում, իսկ կաշարութեան ծալրամասերը հանդիսանում եչին լոկ հումքի մատակարարողներ: Գործարաններն ու ֆաբրիկաները կառուցվում եչին վոչ հումքի արտադրութեան վայրերում, այլ Մոսկվայում և Պետերբուրգում: Այդպիսի տնտեսական անհեթեթութիւնը հիմնավորվում եր ցարական իշխանութեան և կապիտալիստների տիրապետող դասակարգի քաղաքական նկատառումներով, ըստ վերոնց ձեռնտու չեւ արդյունաբերական ոջախներ ստեղծել ծալրամասերում: Նրանք լավ եչին ըմբռնում, վոր ծալրամասերում գործարաններ և ֆաբրիկաներ ստեղծելով, միաժամանակ այնտեղ կստեղծվի նաև արդյունաբերական պրոլետարիատն իրեն հատուկ դասակարգային իրավազխտակցութիւնով, այն ե՝ կստեղծվի դալիք հեղափոխութեան ապագա մարտիկների կազրը:

Բոլորովին հակառակն ենք տեսնում այժմ, չերբ խորհրդային իշխանութիւնը զարգացնում ե արդյունաբերութիւնը: Մի-

ուլթյան միասնական ժողովրդական տնտես-
 սուլթյան պլանավորման սկզբունքը կայա-
 նույն է նրանում, վոր գործարանների և
 ֆաբրիկաների կառուցումը կատարվում է
 տնտեսական նպատակահարմարության
 հատկանիշի համաձայն, այն է՝ ձեռնարկու-
 թյունները հիմնվում են այնտեղ, վորտեղ
 տնտեսապես ավելի ձեռնատույն, անկախ
 այն հանգամանքից, թե վորտեղ են կա-
 ռուցվում, կենտրոնում թե ծալրամասում:

Բացի այդ, ԽՍՀՄ ժողովրդ. տնտես-
 սուլթյունը պլանավորելիս նկատի չեն առ-
 նվել ազգային հանրապետություններում
 սեփական արդյունաբերություն ստեղծելու
 անհրաժեշտությունը:

Յեւ ահա այս սկզբունքներով ծրա-
 դրվող և կառուցվող արդյունաբերությունը,
 ստեղծելով ուժեղ ձեռնարկություններ ա-
 ռանձին շրջաններում և հանրապետություն-
 ներում տեղական հումուլթի հիման վրա,
 միաժամանակ շաղկապում է դրանց փոխա-
 դարձության համապատասխան իրավունքնե-
 րով միաձուլ տնտեսական սխտեմի մեջ,
 վորից բացիլաց հալածված է տիրապե-

տող ազգութեան մեծապետական արտա-
հայտութիւնների վերեւ հնարավորութիւն-
նը: Նույն հիմունքներով պլանավորվող
Անդրկովկասյան հանրապետութիւնների
արդշունարերութիւնը, միաձուլվելով Դաշ-
նակցութեան (Ֆեդերացիայի) միասնական
տնտեսութեան մեջ, ստեղծում է այն բնա-
կան տնտեսական բազան, վորն ապելի ևս
ամուր պիտի կապի իրար հետ Անդրկով-
կասի բոլոր ազգութիւնները:

Յարական Ռուսաստանի քաղաքակա-
նութիւնը արդշունարերական շինարարու-
թեան խնդիրներում ամենաեղայտառ կեր-
պով արտահայտվել եձայաստանի վերաբեր-
մամբ, վորը, չնայած իր բնական լեռնա-
լին հարստութիւններին, գլուղատնտեսու-
կան թանաւարժեք մշակուլթներին և հսկա-
յական ջրային միջոցներին, գրեթե զուրկ
էր արդշունարերական ձեռնարկութիւննե-
րից, չեթե չհաշվենք պղնձի արտադրու-
թիւնը Ալլանվերդիում և Ջանգեդուրում և
Յերեանի կոնյակա-գինեգործական գործա-
րանները: Ահա թե ինչու մեզանում խոր-
հըրդային իշխանութեան որոք արդշունարե-

րության զարգացման ուղիները մեծապես տարբերվում են Միության կենտրոնական շրջանների կացությունից: Մենք զբիթե րան չունելինք վերանորոգելու, բան չունելինք ընդարձակելու: Խորհրդային Հայաստանին վիճակվում է դեռ նոր միայն ըստեղծել իր արդյունաբերությունը, վորովհետև վոչ մի ժառանգություն, թեկուզ ավերված դործարաններ ու ֆաբրիկաներ, վոչ ցարական Ռուսաստանից, վոչ էլ մանավանդ դաշնակցական կառավարությունից նա չի ստացել: Դրան պետք է ավելացնել նաև մի շատ կարևոր բացասական հանգամանք ևս, վոր դժվարացնում է խորհրդային իշխանության աշխատանքը Հայաստանում, այն է՝ վոր մեր լերկիրը գրեթե բոլորովին ուսումնասիրված չէ, և մենք գուրկ ենք յերկրաբանական հետազոտական ավյալներից:

Խ. 4. ԱՐԿՅՈՒՆԱՐԵՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԿՈՍՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

Այսպիսով պարզ է, վոր մեր արդյունաբերությունը ծրագրելիս անհրաժեշտ էր

յեւակեառ ունենալ մեր բնական հնարավորութիւնները, յերկրի բնորոշ առանձնահատկութիւնները, նրա հանքային և վոլկանային բրածոների առատութիւնը, բազմառեսակ գյուղատնտեսական մշակութիւնները և անսպառ ջրային միջոցները, վորոնք ամենաուժեղ հիմնավորում են տալիս մեզանում խոշոր եներգետիկ տնտեսութիւններ ստեղծելուն: Ընդամին կարեւորագոյն խնդիրներից մեկն է հանդիսանում՝ սխտեմատիկ կերպով ուսումնասիրել մեր բնութիւնը, դրսեորել նրա հարստութիւնները, վորպիսի նպատակի համար հնդամյա պլանով հատկապես նախատեսվում են յերկրաբանական հետազոտական աշխատանքները:

ՏԵՐԿՐԱՐԱՆԵԿՈՆ-ՀԵՏԱԶՈՑԱԿԱՆ ԱՅԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Հնդամյա ընթացքում հետազոտելիք հիմնական հարստութիւնները նախագծված են թվով 19, որից: ալ՝ պղինձ, մոլիբդեն, մարգանց, պոլիմետալներ, քրոմիտ, ասբեստ, գիպս, ինֆուզորիտ, կոնգլոմերատներ, հանքային ներկեր, մագնեզիտ, մարմար, որսիդիեն, պեմզա, ծծումբ, թերթաքար, տրապս-

ներ, ածուխ և ալլիւ: Հիշալ աշխատանքներ
 րի համար նախատեսված և ծախս
 5.271.000 ռուբլի:

28—29 թվին	200	հազ.	ռ.
29—30 »	646	»	»
30—31 »	1.280	»	»
31—32 »	1.610	»	»
32—33 »	1.535	»	»

ՆԼԵԿՏՐԻՖԻԿԱՑԻԱ

Ինչպես արդեն ասացինք, արդյունա-
 բերութունը մեզանում զարգացնելու հա-
 մար ամենանպաստավոր հանգամանքներից
 մեկը հանդիսանում և խոշորագույն էլեկ-
 տրիֆիկացիայի հնարավորութունը մեր
 չերկրի ջրային հարստությունների հիմունք-
 ների վրա: Նկատի առնելով էլեկտրոններ-
 գիայի մեծ կարիքը մեր ամբողջ ժողովրդ-
 տնտեսության համար, հնգամյա ժամանա-
 կաշրջանի վերջերքին ծրագրված են հե-
 տկյալ ուժեղության ջրային էլեկտրակա-
 յանները՝

Շրջանային՝

Զորադես	14.000	կիլովատտ
Քանաքեռ	16.000	»

Տեղակամ՝

Յերեանդես	4.560	կիլովատտ
Լենդես	5.200	»
Գյուղական 10 կայան	943	»
Գործարանային 4 կայան	2.437	»
Ընդամենը	43.940	»

Այս ամբողջ ելեկտրոսներդիան հնգամյակի վերջին սպասողներին միջև պիտի բաշխվի հետևյալ կերպով.

Արդյունաբերությանը	88	տոկ.
Գյուղատնտեսությանը	7,5	»
Կոմսունակ տնտեսութ.	4,5	»

Դրա համաձայն, ելեկտրիֆիկացիայի բնադալարում դրամական ներդրումները հիշյալ ջրա-ելեկտրակայանների կառուցման համար հատկացվում են ընդամենը՝ 31 միլ. 184.000 ա. գումար, վորից՝

Մինչև 1/X 23 թ.		Հնդամյակին
Չորագես	1.487.000 ա.	7.467.000 ա.
Քանաքեռդես		8.500.000 »
Յերեանդես	1.785.000 »	735.000 »
Լենդես	2.053.000 »	1.535.000 »
Իջևանի կայար. 235.000 »		738.000 »
Գյուղ. ելեկար. 80.000 »		1.209.000 »
Հաղորդման գիծ		5.360.000 »
Ընդամենը՝	5.640.000 »	25.544.000 »

Գալով ինքնարժեքին, 1 կիլովատտ-
ժամ եներգիան կարժենա.

28—29 թ.

32—33 թ.

Ձորագես	—	1 ու. 35 կ.
Քանաքեռգես	—	0,90 »
Յերևանգես	2,3 կ.	1,60 »
Լենինականգես	4,3 »	2,00 »

ՀԱՅԿԻ ՐԱՁՈ

Հայաստանի արդյունաբերական զարգացումը հենվում է գլխավորապես լիբերի բնական լեռնային հարստությունների, նրա տեխնիկական մշակույթների և եժան ելեկտրոններգիայի վրա: Ուստի և հնգամյակը նախատեսում է մեզանում՝

1) Լեռնային արդյունաբերության զարգացումը՝ «Հայպղինձ», «Արթիկ-տուֆ», «Հայ-սլեմգա», «Լեռնինարդ» (մարմար, գրանիտ, ցեմենտ) և ծծմբային արջասպ (կալչեղան):

2) Քիմիական արդյունաբերություն, ցիանամիդ, ծծմբաթթու, պղնձի կուպորոս, կարբիդ, քաղցաթթու:

3) Գյուղատնտեսական հումքի մշակման

արդյունաբերություն՝ «Հայտեքստիլ» (բամբակ), «Արարատ» տրեստ (խաղող), Կոնսերվշին (պտուղներ և բանջարեղեն), կրախմալի գործարան (գետնախնձոր), շաքարի գործարան (ճակնդեղ), և բացի այդ կատարվում և հետևյալ՝ արդեն գոյություն ունեցող՝ ձեռնարկությունների ընդարձակումը, որինակ՝ «Հայանոտա» տրեստ «Կաշվարդ», նաև

4) Ընդհանուր բնույթ կրող արդյունաբերական ճյուղերի, վորոնց գոյությունն անհրաժեշտորեն կապված և մեր ամբողջ ինդուստրիալ զարգացման հետ, որինակ, մեխանիկական գործարան, «Հայպոլիդրաֆ» կայլն, վորոնք սպասարկում են մեր արդյունաբերության և առհասարակ ընդհանուր կուլտուրայի կարիքները:

ԲՈՎԱՆԳԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԸ ՅԵՎ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒՓԸ

Բովանդակ արտադրանքի աճումը, անփոփոխ դներով, նաև բանվորների քանակը հնգամյակի սկզբին և վերջերքին արտահայտվում և հետևյալ սովյալներով՝

ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԸ ՅԵՎ ԲԱՆՈՒԺԸ

Խ. Խ.	Ձեռնարկագրերը	Բովանդակի արտադրանք		Բանվորների քանակը	
		1928-29 թ.	1932-33 թ.	1928-29 թ.	1932-33 թ.
1	Հայադղինձ	5.490,9	23.918,7	2.719	4.295
2	Արթիկ-առուֆ	—	—	—	—
3	Հայ-պեմդա	709,0	7.200,0	241	1.714
4	Մեխանիկ. գործարան	303,8	3.500,0	120	350
5	Հայանառ	746,2	3.500,0	134	352
6	Լեռնաշինարդ	118,8	2.500,0	91	230
7	Ցեմենտի գործարան	—	4.200,0	—	315
8	Կարբիդի »	833,7	2.652,0	64	74
9	Ցեմենտիդ	—	1.654,0	—	116
10	Ծծմբաթթու	—	345,3	—	40

11	Պրննիկի կուլպորու	—	755,0	—	20
12	Ծծմբային արջապ	—	1,500,0	—	400
13	Գազի գործարան	—	350,0	—	25
14	Գազակաթի թու	—	—	—	—
15	Հայկական ակում	—	—	—	—
16	Հայկական քուղի	7.575,2	48.809,6	2,067	5,819
17	Կարաբաղ	573,1	6.591,3	188	475
18	Կաշվարդ	1.934,4	3.871,0	131	184
19	Հայկական գործարան	296,9	1.200,0	141	259
20	«Արարատ»	4.563,8	6.500,0	163	192
21	Շաքարի գործարան	—	—	—	—
22	Կոնստանդնուպոլիս	—	1.255,0	—	297
23	Կաշվարդի գործարան	—	379,0	—	76
24	Միլիտարի գործարան	161,6	750,0	51	150
Ընդամենը՝		23,307,4	121.430,9	6,110	15.383
Միջակ օ/օ-ով		100%	521,6%	100%	252,3%

Ինչպես տեսնում ենք սույն աղյուսակից, հնգամյակի ընթացքում Հայաստանի ոչտական արդյունաբերական ձեռնարկությունների բովանդակ արտադրանքն աճում է գրեթե $5\frac{1}{2}$ անգամ, մինչդեռ բանվորների քանակը՝ միայն $2\frac{1}{2}$ անգամ, վորը աշխատանքի արտադրողականության նախագծվող բարձրացման հետևանքն է հանդիսանում:

ԱՅԽԱՏԱՆԱԲԵՐ ԵՅՎ ԱՅԽԱՏՆԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սակայն աշխատանքի արտադրողականության աճման հետ միասին, վորը բնական է աշխատանքային դիսքիպլինայի բարձրացումից և պրոլետարիատի ունեցած գիտակցական վերաբերմունքից դեպի իր պատմական դերը, հնգամյա ծրագիրը նախատեսում է նաև աշխատանքի պայմանների լավացումը և բանվորների իրական աշխատավարձի բարձրացումը: Այսպես, ժողտնտգերխորհին յենթակա արդյունաբերության մեջ աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման հետ, վոր 28/29 թվի հետ համեմատած աճելու յե 107,1 տոկոսով, նույն հնգամյակի վերջին ծրագրված է բանվորի աշխատավարձի բարձրացումը 53 ա, 87 կոպեկից մինչև 74 ա. 57 կ., այս-

ինքն՝ 38,4 %-ով, ընդլորում դատ-դատ
 ձեռնարկություններում աշխատավարձը տա-
 տանվում է 59 ա. 94 կոպեկի և 89 ա. 75
 կոպեկի սահմաններում:

ԳՐԼՄԱԿԱՆ ՆԵՐԳՐՈՒՄՆԵՐ

Այս առաջադիմությունը, սակայն, հնարա-
 վոր է միայն խոշոր գրամական ներդրում-
 ների դեպքում, վերալիսի ներդրումները
 ԺՏԳԽ-ին յենթակա վողջ արդյունաբերու-
 թյան մեջ արտահայտվում են 60.640.000 ա.
 ընդհանուր գումարով: Պետք է նշել այս-
 տեղ, վոր այս գումարի մեջ չեն մտնում
 լիբեք՝ միութենական նշանակություն ու-
 նեցող ձեռնարկություններին հատկացված
 ներդրումները՝ Հայպղնձինը, Արթիկ-տու-
 ֆինը և Հայրամբակիումինը:

Ըստ առանձին-առանձին ձեռնարկու-
 թյունների գրամական ներդրումները դա-
 տավորվում են հետևյալ կերպով.

1. Հայ-պեմդա . . . . . 7.500.000 ա.
2. Ծծմբային արջասպ . . . 2.500.000 »
3. Միխան. գործարան . . . 1.000.000 »
4. Ճեմենաի գործարան . . . 4.200 000 »
5. Հայանասա . . . . . 4.100.000 »
6. Լեռնիշարդ . . . . . 2.240.000 »

7. Հայկետշին	1.000.000	ռ.
8. Կարբիդի գործարան	380 000	»
9. Ցիանամիդի	3.600.000	»
10. Ծծմբաթթու	1 700.000	»
11. Պղնձի կուպորոս	480.000	»
12. Հայտեքատիլ	19.500.000	»
13. Կարարդ	560.000	»
14. Կաշվարդ	1.200.060	»
15. Հայպոլիդրաֆ	1.300.000	»
16. Շաքարի գործարան	6.000 000	»
17. Արարատ	1 400.000	»
18. Կոնսերվշին	1.350 000	»
19. Կրախմալի գործարան	450.000	»
20. Գաջի գործարան	180.000	»

Ընդամենը . . . 60.640.000 ռ.

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԺԱԽՈՒՆԵՐԻ ՓԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ ՅԵՎ ԻՆՔՆԱՐԺԵՔԻ ԻԶՅՈՒՄԸ

Հիմնական ծախսերի ֆինանսավորումն ընթանում է գլխավորապես միութենական բյուջեյի գծով և վորոշ մասով մեր արդյունաբերության ներքին կուտակումների հաշվին, վորոնց չափն աճնքան մեծ է լինում, վորքան մեղ հաջողվում է իջեցնել մեր արտադրանքի ինքնարժեքը: Այս վերաբերմամբ հնդամյա պլանը ծրարրում է հինգ տարվա ընթացքում ինքնարժեքը միջին հաշվով իջեցնել 32,7 %-ով: Ինքնար-

ժեքի իջեցման դուգընթաց ծրագրվում և նաև բարձրացնել արտադրանքի վորակը և իջեցնել վաճառքի գները, միջին թվով Հայաստանի ԺՏԴԽ-ին լեկթակա ամբողջ արդյունաբերության մեջ 24,4 % -ով, ըստ առանձին ձեռնարկությունների տարվ տատանումներ՝ 7,78 % -ից մինչև 47,8 % -ը:

ՀՆԳԱՄԱՐՈՎ ԺՐԱԳՐՎԱԾ ԱՆՆԻՔՆԵՐԻ ՀՆԱԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆԸ

Մասնանշելով այն դժվարությունները, վորոնք պիտի հաղթահարվեն ազերված տնտեսությունը վերականգնելու ուղինեքում, անհամեմատ մեծ են այդ դժվարությունները ներկա ժամանակաշրջանում, յերբ մենք ձեռնարկել ենք տնտեսության ամբողջ սիստեմն ընդլայնելու և վերակառուցելու: Յիվ այդ դժվարություններն են, վոր սարսափեցնում են շատերին, վհատեցնում այնչափ, վոր սկսում են կասկածել պրոլետարիատի շինարարական ուժի և ստեղծագործական յեռանդի վերաբերյալ: Շատերին վախեցնում են սկսված զարգացման աներևակայելի բարձր տեմպերը, աշխատանքի տենդոտ լարվածությունը:

Թերահավատների այդ վարանոտ սրամազրություններին պրոլետարիատը հպար-

տուլթյամբ կարող է պատասխանել իր ան-
ցալով, հիշեցնելով նրանց իր կռիվների,
զրկանքների և հաղթանակների մի շարք
տարիները: Իսկ վոր հնգամյակը ռեալ պլան
ե, մեզ այդ ցույց են տալիս հնգամյակի ա-
ռաջին տարվա մեջ (28/29 թ.) կատարած
աշխատանքների հետևանքները:

ՀՆԳԱՄԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐՎԱ ԱՆՆԻՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԱԾԸ

10. Հայաստանի ԺՏԴԽ-ին յենթակա
ձեռնարկությունների աշխատանքն անցյալ
28/29 թ. արտահայտվում է 21-րդ եջի տ-
ղյուսակի տվյալներով:

Ինչպես տեսնում ենք հիմնական ցու-
ցանիշների այդ համեմատական աղյուսա-
կից, առաջին տարվա պլանն իրագործված
է ավելի քան ըավարար կերպով: Պլանի
թերակատարումը մենք տեսնում ենք
սիայն բովանդակ արտադրանքի մեջ, այն
ել՝ արդյունաբերությունից անկախ պատ-
ճառներով: Արտադրական ծրագրի այս մի-
ջիչ անբավարար կատարման վրա ազդել է
այն, վոր Հայտեքստիլը չի կատարել իր
անելիքները 40⁰/ո-ով, վորպիսի հանգա-
մանքը ըղխեց Լենինականի հիդրոկայանի
ուշացումով աշխատանքի գցելուց (2 ամս-
վա ուշացում), նրա 23 որվա զադարից

№ №	Հիմնական թույլատրված.	Պլանով	Ի ր ո թ	ԿԱՏԱՐ. ո/ո
1	Բովանդակի արտադրանք (ամսիկովի և գնելով) .	18,657.000	16,836,000	90,2 ⁰ / ₀
2	Բանվորների քանակը .	3.509	3,217	91,6 »
3	Մեքենայական աշխատավարձ	50—10	50—64	101,1 »
4	1 քանակով մեքենայական կան ժողովածք	431—00	426—50	99,0 »
5	Ինքնաբերական էլեկտրոն .	9 ⁰ / ₀	13,2 ⁰ / ₀	148,9 »
6	Հիմնական ներդրում . .	7.117.200	7,358,800	103,4 »

(գեկտեմբեր—հունվարին) և մտնած տարածա-
րանի համար գերմանական սարքավորման
ուշ ժամանակույց:

Առանց Հայտեքստիի մենք ունենք
արտադրական ծրագրի 1110/0:

Արտադրական ծրագրի թերակատա-
րումից առաջացել է նաև բանվորների քա-
նակի համապատասխան կրճատումը:

Հատկապես կարևոր է այստեղ ընդ-
գծել ինքնարժեքի վերաբերմամբ ձեռք բե-
րած նվաճումները. ինքնարժեքը փոխանակ
90/0-ի իջեցված է 13,20/0-ով: Պլանի թե-
րակատարումն աշխատանքի արտադրողա-
կանության բնագավառում 10/0-ով և աշ-
խատավարձի աճումը 10/0-ով պետք է բա-
ցատրել նրանով, վոր տեխնիկական նոր-
մալացման գործն առայժմ թույլ է գըր-
ված:

Այս նվաճումներն ավելի ևս մեծ նշա-
նակություն են ստանում, լերբ մենք 28/29
թվի փաստորեն կատարած աշխատանքը
համեմատում ենք 27/28 թվի տվյալների
հետ:

№ յԵ	ՀիՄՆԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱՆԻՇ.	27/28 Բ.	28/29 Բ.	% 27/28 Բ.
1	Բովանդակ արտադրանք (անփոփոխ գնեցով)	9,066,584	16,836,100	185.7%
2	Բանվորներին քանակը	2,077	3,217	154.9
3	Մեջին ամսական աշխատավարձ	48—79	50—64	103.9
4	1 բանվորի մեջին ամսական մշակվածք	352—30	426—50	121.0
5	Ինքնարժեքի իջեցում.	—	13.2%	—
6	Հիմնական ներդրում . .	4,185,700	7,358,800	175.8

[104.]

A 8806

ՀԵՂԵՍԵՆԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ, ԻՆՔԵՆՔԵՆՆԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՕՅՎ ՍՈՑ. ՄԲՈՒՄԸ

Նշելով բոլոր մեր նվաճումները, վոր
մենք ունեցել ենք հնգամյակի առաջին
տարվա մեջ, թե 27—28 թվի հանդեպ և
թե պլանի համեմատությամբ, պետք է, այ-
նուամենայնիվ, չմոռանանք, վոր այս ձեռք
բերած նվաճումների վրա պրոլետարիատը
չի կարող հանգչել, վոր նա պիտի ձգտի
շարունակ դեպի առավելը, պիտի յուրաց-
նի կապիտալիստական ամբողջ անխնիկան
և ռապիտնալիզացիան և անդամ գերազան-
ցի այն:

Այս նպատակի համար է, վոր մենք
առանց աչք փակելու մեր բացերի վրա,
խսկական ինքնաքննադատության միջոցով
պիտի բանանք մեր թերությունները, մեր
անկարգությունը, վարչության բյուրոկրա-
տիզմը, դիմադրենք պրոլետարիատի հե-
տաճանաց խավերի հատուկ պոկողական
բնադդներին, և մի կամք ու մի ձգտում
սրտներում՝ արագացնելով սոցիալիստա-
կան շինարարությունը, սոցիալիստական
մրցման ուղիով վերացնենք մեր անցյալի
բացերը և վնասները և առարկենք ճշտիվ,
այլ և գերակա յերկրորդ տարի

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0045722